

การจัดทำดรรชนีของหนังสือวิชาการที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย

นางเยาวเรศ อุดมอานภาพสุข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-558-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE INDEXING OF TEXTBOOKS PUBLISHED BY
UNIVERSITY PRESSES

Mrs. Yaowares Udomanupabsuk

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Library Science
Graduate School
Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-631-558-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การจัดทำวรรณคดีของหนังสือวิชาการที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัย

โดย นางสาวเรศ อุดมอานุภาพสุข

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลทิชา สุทธิจันทร์กุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....*Paul B.*..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....*isshwan beudent*..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม้หน่ายกิจ)

.....*Paul B.*..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลทิชา สุทธิจันทร์กุล)

.....*ab shul*..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ศจี จันทวิมล)

.....*suworn*..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุพรรณิ วราทร)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

เขาวเรศ อุดมอนุภาพสุข : การจัดทำดัชนีของหนังสือวิชาการที่ตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัย (THE INDEXING OF TEXTBOOKS PUBLISHED BY UNIVERSITY PRESSES)
อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ชลทิษา สุทธิรัตนตรกูล, 131 หน้า. ISBN 974-631-558-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดทำดัชนีของหนังสือวิชาการที่ตีพิมพ์ โดย
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย วิเคราะห์ลักษณะดัชนีที่ปรากฏในหนังสือวิชาการ ศึกษาวิธีการจัดทำดัชนี
ตลอดจนปัญหาในการทำและสาเหตุของการไม่ทำดัชนีของผู้เขียนหนังสือวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่า สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ไม่มีนโยบายการจัดทำดัชนีหนังสือวิชาการ
อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร มีเพียงสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแห่งเดียวที่กำหนดนโยบายการจัดทำ
ดัชนีหนังสือวิชาการ จากการสำรวจหนังสือวิชาการที่มีดัชนีทั้งหมด 110 รายการ พบว่า ส่วนใหญ่เป็น
หนังสือในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (84 รายการ) รองลงมาเป็นหนังสือในสาขาวิชาสังคม
ศาสตร์ (14 รายการ) และสาขาวิชามนุษยศาสตร์ (12 รายการ) ตามลำดับ ประเภทของดัชนีที่จัดทำ
คือ ดรรชนีรวม ปริมาณหน้าของดัชนีโดยเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 3.37 ต่อเล่ม ดรรชนีส่วนใหญ่ไม่มีรายการ
โยง การจัดเรียงลำดับดัชนีใช้วิธีเรียงอักษรต่ออักษร การลงรายการศัพท์ดัชนีใช้ทั้งหัวเรื่องใหญ่และ
หัวเรื่องรอง การระบุเลขหน้าใช้วิธีเว้นระยะให้เลขหน้าอยู่ในแนวเดียวกัน การวางรูปหน้าแบ่ง เป็น
2 คอลัมน์ ดรรชนีหนังสือส่วนใหญ่มีตัวอักษรกำกับกลุ่มพยัญชนะ ส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยอย่างเดียว ปัญหาที่
ผู้เขียนส่วนใหญ่ประสบคือ การทำดัชนีทำให้สิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมต้นฉบับมากขึ้น
และสาเหตุที่ผู้เขียนส่วนใหญ่ไม่ทำดัชนี คือ สำนักพิมพ์ไม่ได้ระบุให้ทำดัชนีหนังสือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา..... บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา..... 2537

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C310491 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

KEY WORD: INDEX / TEXTBOOK / UNIVERSITY PRESS

YAOWARES UDOMANUPABSUK : THE INDEXING OF TEXTBOOKS PUBLISHED BY
UNIVERSITY PRESSES. THESIS ADVISER : ASSO.PROF.CHONTICHAA
SUTHINIRUNKUL 131 pp. ISBN 974-631-558-7

The objectives of this research are to study the indexing of the textbooks published by university presses, to examine the characteristics of book indexes, and to identify problems of indexing.

The research reveals that most of the university presses except Chulalongkorn University Press do not have written policy about book indexing. Among the 110 textbooks which include back - of - book indexes, the majority of book indexes are found in science and technology textbooks (84 titles) and consecutively in social sciences (14 titles) and humanities (12 titles). Most indexes are dictionary indexes. The ratio of number of index pages to the number of book pages is 3.37%. Most of them have no cross-references and are arranged alphabetically letter-by-letter. Most indexes use headings with subheadings as index entry and divide pages into two columns. The language of most indexes is Thai.

The problems of making back-of-book indexes are the cost in time and money. The reason of the authors whose books have no index is the lack of requirement from the publishers.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา..... บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา..... 2537
ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความช่วยเหลือและความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลทิศา สุทธินิรันดรกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคณะกรรมการผู้สอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ คุณสมลักษณ์ สุวรรณพานิชและคุณพนอ พวงพยอม ผู้บังคับบัญชา ตลอดจนพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ผู้ร่วมงาน ในฝ่ายวิเคราะห์วัสดุสารนิเทศ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ต้องทำงานแทนในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยลาศึกษาต่อ

ขอขอบคุณ คุณชูมาน ธีระกิจ คุณอชันนา แสงกระจ่าง คุณมาลี เสียงไทย คุณจันทร์เพ็ญ เล่าอิทธิโชติ คุณสุกัญญา มกุฎอรดี คุณแววตา เตชะทวิวรรณ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณผู้ที่ช่วยเหลือในการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตลอดจนผู้เขียนหนังสือทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณแม่ที่คอยให้กำลังใจใต้ถุนอยู่เป็นระยะ ๆ ขอขอบคุณ คุณสุโรจน์ อุดมอานภาพสข ที่คอยช่วยเหลือและประดับประดาเป็นอย่างดี โดยตลอดมา

ขอขอบคุณ คุณรัตนา นาคแพน ผู้ทำหน้าที่ในการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้เสร็จสิ้นสมบูรณ์

ขอขอบคุณทุกท่านทั้งที่เอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้ที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

เขาวเรศ อุดมอานภาพสข

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ

บทที่

1. บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	4
วิธีดำเนินการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	6
2. ปรัชญ์นวัตกรรมการเรียนการสอน	7
ความหมายของดรรรชนี	7
ประวัติและพัฒนาการของการจัดทำดรรรชนี	8
ดรรรชนีหนังสือ	10
ขั้นตอนการจัดทำดรรรชนีหนังสือ	11
วิธีการและภาษาที่ใช้ในการจัดทำดรรรชนีหนังสือ	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดรรรชนีหนังสือ	18
ประวัติและการดำเนินงานของสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย	29
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	29
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	33

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง	37
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	40
3. วิธีดำเนินการวิจัย	44
ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
ตอนที่ 1 นโยบายและการจัดทำบรรณานุกรมของหนังสือ วิชาการที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย..	52
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ลักษณะบรรณานุกรมของหนังสือ วิชาการที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย..	55
ตอนที่ 3 การจัดทำบรรณานุกรม ปัญหาในการจัดทำบรรณานุกรม และสาเหตุของการไม่ทำบรรณานุกรม	73
ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการทำ บรรณานุกรมหนังสือ	88
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล	90
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ	97
ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต	99
รายการอ้างอิง	100
ภาคผนวก	105
ภาคผนวก ก. รายชื่อหนังสือวิชาการที่มีบรรณานุกรมซึ่งจัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย	106
ภาคผนวก ข. แบบสัมภาษณ์ผู้จัดการ/ผู้อำนวยการสำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัย	117
ภาคผนวก ค. แบบวิเคราะห์บรรณานุกรมของหนังสือวิชาการที่จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย	120

ภาคผนวก ง.	แบบสอบถามผู้เขียนหนังสือวิชาการที่มีดรชนี้ที่จัดพิมพ์ โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย	123
ภาคผนวก จ.	แบบสอบถามผู้เขียนหนังสือวิชาการที่ไม่มีดรชนี้ที่ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย	128
ประวัติผู้เขียน		131

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนหนังสือวิชาการที่มีดรรชนีและไม่มีดรรชนีจำแนกตามสำนักพิมพ์และสาขาวิชา	47
2. จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนจำแนกตามสำนักพิมพ์และสาขาวิชา	50
3. หนังสือวิชาการที่มีดรรชนีจำแนกตามสาขาวิชา	55
4. หนังสือวิชาการที่มีดรรชนีจำแนกตามสาขาวิชาย่อยในสาขาวิชามนุษยศาสตร์	56
5. หนังสือวิชาการที่มีดรรชนีจำแนกตามสาขาวิชาย่อยในสาขาวิชาสังคมศาสตร์	57
6. หนังสือวิชาการที่มีดรรชนีจำแนกตามสาขาวิชาย่อยในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	58
7. ดรรชนีหนังสือจำแนกตามประเภทดรรชนีและสาขาวิชา	59
8. ดรรชนีแยกประเภทจำแนกตามชนิดของดรรชนีและสาขาวิชา..	60
9. ค่าเฉลี่ยจำนวนหน้าของหนังสือและจำนวนหน้าของดรรชนีจำแนกตามสาขาวิชา	62
10. ดรรชนีหนังสือจำแนกตามรายการโยง	63
11. รายการโยงจำแนกตามประเภทและสาขาวิชา	64
12. การจัดเรียงดรรชนีจำแนกตามการเรียงลำดับศัพท์ดรรชนีและสาขาวิชา	65
13. การจัดเรียงดรรชนีจำแนกตามการลงรายการศัพท์ดรรชนีและสาขาวิชา	66
14. การลงรายการศัพท์ดรรชนีจำแนกตามการจัดเรียงหัวเรื่องรองและสาขาวิชา	67
15. การระบุเลขหน้าของดรรชนีจำแนกตามสาขาวิชา	68
16. การวางรูปหน้าดรรชนีจำแนกตามสาขาวิชา	69

17. การจัดเรียงดรรชนีตามกลุ่มพยัญชนะจำแนกตาม สาขาวิชา	70
18. ภาษาของศัพท์ดรรชนีจำแนกตามสาขาวิชา	72
19. การจัดทำดรรชนีจำแนกตามผู้ทำดรรชนีและสาขาวิชา	73
20. การจัดทำดรรชนีจำแนกตามวิธีทำดรรชนีและสาขาวิชา	74
21. การจัดทำดรรชนีจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการทำดรรชนีและ สาขาวิชา	75
22. การจัดทำดรรชนีจำแนกตามการเลือกใช้ศัพท์ดรรชนีและ สาขาวิชา	77
23. การจัดทำดรรชนีจำแนกตามปัญหาในการทำดรรชนีของผู้ทำ ดรรชนีด้วยตนเองและสาขาวิชา	79
24. การจัดทำดรรชนีจำแนกตามสาเหตุที่ผู้เขียนหนังสือมอบหมาย ให้ผู้อื่นจัดทำดรรชนีหนังสือและสาขาวิชา	80
25. บทบาทของสำนักพิมพ์ในการทำดรรชนีจำแนกตามสาขาวิชา ..	82
26. ผู้ที่ควรรับผิดชอบในการทำดรรชนีตามความคิดเห็นของผู้เขียน ที่ทำดรรชนี จำแนกตามสาขาวิชา	83
27. สาเหตุของการไม่ทำดรรชนี จำแนกตามสาขาวิชา	85
28. ผู้ที่ควรรับผิดชอบในการทำดรรชนีตามความคิดเห็นของผู้เขียน ที่ไม่ทำดรรชนี จำแนกตามสาขาวิชา	87
29. การจัดทำดรรชนีจำแนกตามข้อเสนอแนะของผู้เขียนที่ทำ ดรรชนี	88
30. การจัดทำดรรชนีจำแนกตามข้อเสนอแนะของผู้เขียนที่ไม่ทำ ดรรชนี	89

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1. แผนภูมิการบริหารงานของสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย...	32
2. แผนภูมิการบริหารงานของสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์...	36
3. แผนภูมิแสดงการจัดแบ่งส่วนราชการของสำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง	39
4. แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการของสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช	42

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย